

PLA ESPECIAL URBANÍSTIC DE PROTECCIÓ DEL PATRIMONI I CATÀLEG DE BÉNS ARQUITECTÒNICS, ARQUEOLÒGICS I AMBIENTALS DE SABADELL (PEPS)

PE-131

C. CATÀLEG

1. Patrimoni arquitectònic (Volum 1/15)

01. ARQUITECTURA AGRÍCOLA (AA)

Béns Arquitectònics. Elements i conjunts arquitectònics (EA i CA)

01. ARQUITECTURA AGRÍCOLA (AA)

CODI	Nom
AA.01.EA	Pou de Glaç de Sant Oleguer
AA.02.EA	Sèquia Monar
AA.03.EA	Bassa de Ca la Paula
AA.04.EA	Molí de Vent al carrer de Gurrea
AA.05.EA	Barraca – habitatge de Joan Bros

Pou de Glaç de Sant Oleguer

AA.01.EA

Altres denominacions Pou d'en Bruguera

DADES BàSIQUES

Adreça/es	Avinguda Pablo Iglesias, de, s/n			Codi INE	187
Coordenades UTM	x = 426837	; y = 4598867	Identificació al plànol		Nd1-27
Dades cadastrals	Número	Superfície	Sostre	N. plantes	
	7088001DF2978H				

Plànol normatiu

LLEGENDA

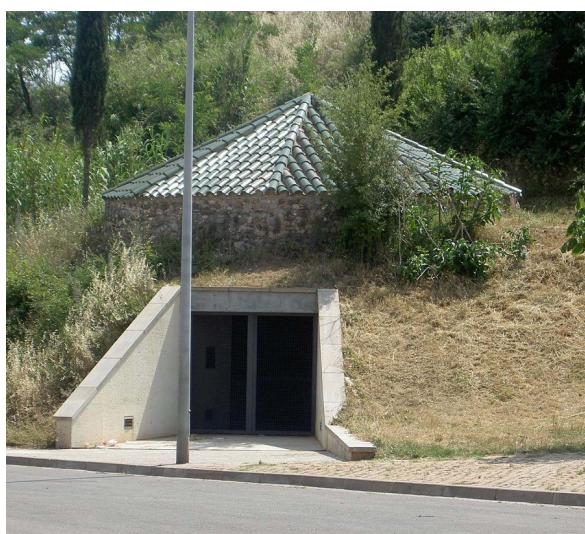
- Límit de bé
- Entorn de protecció

Categoria de protecció:

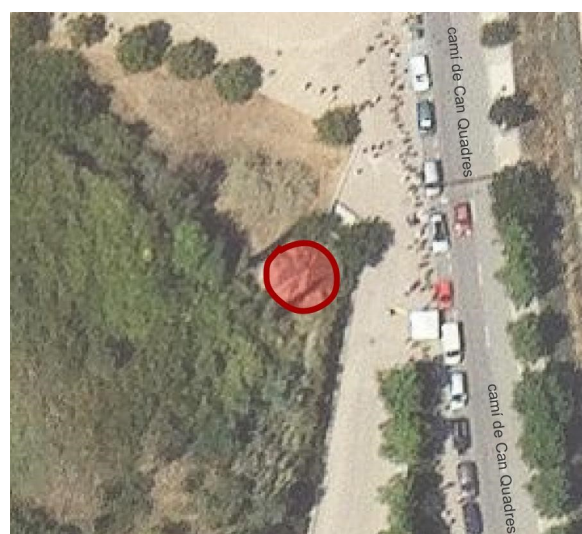
- ⊗ BCIN
- ⊗ BCIL
- ✱ BPU

Nivell de protecció:

- 1. Integral
- 2. Conservació
- 3. Parcial
- 4. Ambiental
- 5. Documental
- Espais lliures protegits

Fotografia del bé

Emplaçament

Pou de Glaç de Sant Oleguer

AA.01.EA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

<i>Tipus de bé</i>	Patrimoni arquitectònic
<i>Categoria</i>	BCIL
<i>Nivell prot.</i>	Parcial
<i>Nº reg/cat.</i>	PEPBAMAS 10.14

CATALOGACIÓ

<i>Tipus de bé</i>	Patrimoni arquitectònic
<i>Categoria</i>	BCIL
<i>Nivell prot.</i>	2. Conservació
<i>Classificació</i>	Elements arquitectònics

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

<i>Tipologia</i>	Arquitectura Agrícola (AA)
<i>Subtipologia</i>	Construcció tradicional
<i>Estil i Època</i>	Arquitectura popular - tradicional; Època moderna (Segle XVII)
<i>Cronologia</i>	S. XVII (entre 1672 i 1683)
<i>Autor/promotor</i>	Desconegut / Domenec Bruguera, pagès de la zona
<i>Context</i>	Element situat a la confluència del torrent de Sant Oleguer amb el riu Ripoll, al pla dels Cartrons.
<i>Elements</i>	Pou construït per a la fabricació de glaç en el marge dret del riu Ripoll, aprofitant el diferencial tèrmic que hi ha en aquesta zona enclotada. A més, la seva proximitat als centres de consum, Sabadell i Barcelona, l'avençava respecte els altres pous de glaç que es situaven en zones de major alçada com la muntanya i planes interiors. El pou estava totalment soterrat, cosa que fa que la visió actual sigui molt diferent.

Actualment el pou és una construcció de planta circular amb una porta d'accés a nivell de l'actual carretera, que ha estat possible després de treure una part de les terres que envoltaven tot el pou. El pou, està cobert amb una cúpula de base poligonal amb acabat de teules, i els murs són de carreus vistos.

El conjunt estava format pel pou i 12 basses o eres de congelació, que s'omplien -almenys algunes- amb aigua de la font Vella del mas Verger. El pou és una edificació cilíndrica, de 8.80 m de diàmetre interior màxim i amb una alçada total, des de la base fins al punt més alt de la coberta, d'11 m.

L'únic element que sobresurt és la coberta octogonal, que permetia un millor resguard del vent o de la pluja i fins i tot de la mateixa insolació. Les teules que la protegien eren esmaltades de color verd. També és visible, a la banda est, l'obertura per on s'introduïa i s'extreia el glaç.

<i>Ús actual</i>	En desús
<i>Ús original/altres</i>	Enginyeria civil
<i>Estat conservació</i>	Bo; La restauració realitzada permet l'accés.
<i>Entorn/Jardí</i>	Element aïllat, sense entorn proper edificat.
<i>Estructura/Interior</i>	Es desconeix l'estat de conservació de l'interior i de les seves estructures originals que, poden o no haver estat modificades en el temps. Tot i això per la imatge externa donada i pel procés de restauració que ha sofert aquest element, cal entendre un bon estat en l'estructura i la configuració de l'interior.

RAONS PER A LA CATALOGACIÓ

☒ Valor històric	Bé referent en el context de la història de Sabadell per la seva representativitat en la lectura d'una època i un moment destacat en l'evolució de l'activitat agrícola i preindustrial, de gran importància al llarg del segle XIX al rodal de Sabadell.
☒ Valor urbanístic	Bé interessant per la contribució en la lectura de la formació, evolució i transformació de l'estructura periurbana de la ciutat de Sabadell.
☒ Valor arquitectònic/tipològic/artístic	Bé d'especial interès arquitectònic, el valor del qual resideix principalment en la seva estructura tipològica característica, el sistema constructiu derivat de l'arquitectura popular i tradicional.
☒ Valor sociocultural i etnològic	Bé referent en el context sociocultural i etnològic de Sabadell per les seves característiques representatives, especialment en la tradició i record de les activitats preindustrials desenvolupades, principalment, al rodal de la ciutat.

Pou de Glaç de Sant Oleguer

AA.01.EA

☒ Valor natural/ambiental/paisatgístic

Bé interessant per la contribució en la preservació de la seva imatge original en un paisatge que ha sofert transformacions i canvis en el seu entorn al llarg dels anys, especialment en època contemporània.

ÀMBITS DE PROTECCIÓ

Element/s Conjunt del pou de glaç, amb la seva estructura i coberta.

REGULACIÓ DE LES INTERVENCIONS

Tipus d'intervenció Manteniment i/o Reparació; Consolidació; Reforma, Millora, Remodelació o Rehabilitació (eliminació parts contràries al bé patrimonial) sense alterar els valors tipològics del bé; Restauració; Reconstrucció i Reproducció (parts o elements artístics i/o ornamentals necessaris per a la comprensió del bé)

CRITERI D'INTERVENCIÓ

Conservar amb mètodes propis de la restauració adequada.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Informació històrica La seva funció era emmagatzemar el glaç a l'hivern per comercialitzar-lo a l'estiu. El glaç es feia servir per conservar aliments i per fabricar begudes refrescants i sorbets. El gran consumidor era la ciutat de Barcelona. El pou de Sant Oleguer data del segle XVII. És una estructura en bona part soterrada, per tal de tenir un bon aïllament tèrmic i així conservar millor el glaç. Quan es va rehabilitar als anys noranta del segle XX, s'hi va obrir un accés per tal de poder-ne veure l'interior i comprendre millor com funcionava.

El pou de glaç de Sant Oleguer -també conegut per pou d'en Bruguera- el va construir, poc abans de 1678, Domènec Bruguera, pagès de la vila de Sabadell. Va entrar en ple funcionament a partir del segle XVIII, quan la indústria del gel natural prengué volada, perquè el seu ús era ja completament generalitzat en la vida quotidiana, per a la conservació d'aliments, i la seva utilització era constant en fondes, tavernes i hospitals.

Coincidint amb la prosperitat generalitzada d'aquesta indústria arreu de Catalunya, tenim documentació de principi del segle XVII sobre la venda i el consum de glaç als hostals de Sabadell, aleshores sota el control del Comú de la vila.

A causa de la importància que adquirí aquesta indústria al llarg de l'època moderna, les institucions municipals controlaren a bastament els aspectes relacionats amb la producció i el comerç del glaç: donaven llicències per construir pous, n'arrendaven l'explotació, aplicaven impostos als distribuïdors i venedors... Segons Miquel Carreras, en unes dates no precisades, el Comú de Sabadell tingué l'exclusiva d'explotació d'aquest pou.

Bibliografia

Ajuntament de Sabadell. Museu d'Història de Sabadell (MHS).

Pou de Glaç de Sant Oleguer

AA.01.EA

ALTRES IMATGES

*Fotografia del bé
Equip redactor*

*Fotografia del bé
Equip redactor*

Sèquia Monar

AA.02.EA

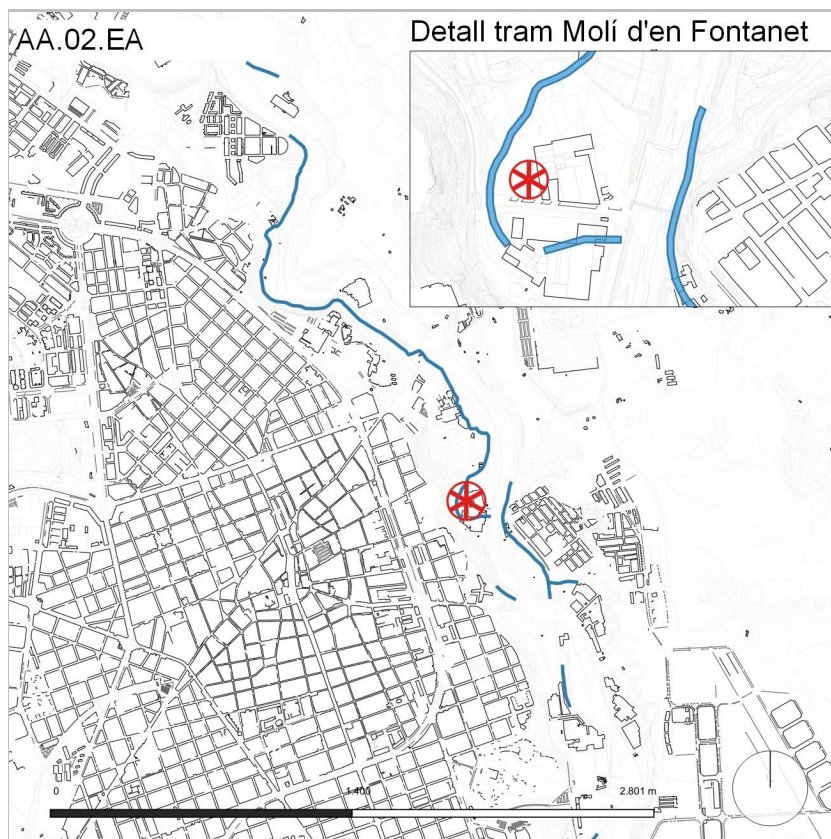
DADES BàSIQUES

Adreça/es Segueix el curs del riu Ripoll

Codi INE 187

Coordenades UTM x = varies ; y = varies

Identificació al plànol Nr1

Plànol normatiu (fragment)

LLEGGENDA

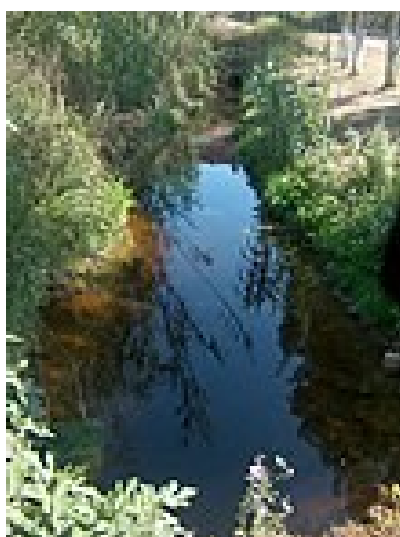
- Límit de bé
- Entorn de protecció

Categoria de protecció:

- ⊗ BCIN
- ⊗ BCIL
- * BPU

Nivell de protecció:

- 1. Integral
- 2. Conservació
- 3. Parcial
- 4. Ambiental
- 5. Documental
- Espais lliures protegits

Fotografia del bé

Emplaçament (fragment)

Sèquia Monar

AA.02.EA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

<i>Tipus de bé</i>	Patrimoni arquitectònic
<i>Categoria</i>	BCIL
<i>Nivell prot.</i>	Volumètric
<i>Nº reg/cat.</i>	PEPBAMAS 10.15

CATALOGACIÓ

<i>Tipus de bé</i>	Patrimoni arquitectònic
<i>Categoria</i>	BCIL
<i>Nivell prot.</i>	2. Conservació
<i>Classificació</i>	Elements arquitectònics
<i>Altres prot.</i>	Parc Fluvial del Ripoll. Inventari d'Elements d'Interès Cultural (1997-9) / AEA.62.BARP Sèquia Monar / F.42.BAMP Sèquia Monar

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

<i>Tipologia</i>	Arquitectura Agrícola (AA)
<i>Subtipologia</i>	Infraestructura pel regadiu
<i>Estil i Època</i>	Arquitectura popular - tradicional; Època islàmica (Segles VIII-XII)
<i>Cronologia</i>	Segle X (Referències documentals) - 1963 (darreres modificacions)
<i>Autor/promotor</i>	Comunitats pageses del riu Ripoll
<i>Context</i>	L'element se situa als marges del riu Ripoll. La sèquia Monar consisteix la base del funcionament de tot el sistema hidràulic del riu Ripoll: és l'element que permetia la generació de l'energia per fer funcionar la maquinària hidràulica dels molins, i és la font de subministrament pel rec de les zones d'horta històrica (especialment l'Horta Major).
<i>Elements</i>	Sèquia d'aproximadament 11km de recorregut en el seu pas pel terme municipal de Sabadell, situada als marges del riu Ripoll, amb trams coberts i descoberts. La sèquia servia de regadiu d'hortes, i per al funcionament de molins i vapors situats als marges del riu. Actualment bona part de la sèquia està en desús i molt malmesa en part per les riudes del 1962. En els trams més escarpats, l'aigua es conduïa per galeries subterrànies, excavades al terreny. Reben el nom de mines i tenen uns 60 cm d'amplada i 2 m d'altura. Disposen de pous de ventilació o espiralls. Per tal de netejar els llims i la brossa del fons de la séquia, regularment hi ha petites comportes, anomenades bagants o trestelladors. També són freqüents les galeries secundàries. Al llarg dels segles, l'ús de la sèquia Monar s'ha adaptat a les necessitats dels habitants del riu. Inicialment l'aigua movia els rodets dels molins fariners i regava les hortes veïnes. En l'edat moderna, els batans i molins paperers van anar prenent terreny als molins fariners. Les transformacions industrials dels segles XVIII i XIX feren modificar notòriament les velles i antiquades sèquies del Ripoll.
<i>Ús actual</i>	En ús parcial
<i>Ús original/altres</i>	Enginyeria civil
<i>Estat conservació</i>	Dolent; Es van fer actuacions de manteniment i de reparació puntuals per afavorir el seu correcte funcionament. És previst realitzar altres intervencions, entre les quals, la restauració d'un pontarró de la sèquia i l'arranjament de nous trams.
<i>Entorn/Jardi</i>	Hi ha trams de la Sèquia on l'entorn es troba força degradat.
<i>Situació de risc</i>	Inundabilitat; Les pluges intenses són un risc important en la preservació i manteniment de diversos trams de la Sèquia.

RAONS PER A LA CATALOGACIÓ

☒ Valor històric	Infraestructura referent en el context de la història sabadellenca per la seva representativitat en la lectura d'una època amb la disposició d'elements preindustrials i industrials al seu entorn com a peces significatives en la història de la ciutat.
☒ Valor arqueològic i paleontològic	Infraestructura referent emplaçat en un solar que forma part d'una Àrea d'Expectativa Arqueològica i/o Paleontològica que cal preservar en tota la seva dimensió. Qualsevol treball que afecti el subsol es regirà per la normativa vigent.
☒ Valor urbanístic	Infraestructura interessant per la contribució en la lectura de la formació, evolució i transformació de l'estructura periurbana de la ciutat de Sabadell.

Sèquia Monar

AA.02.EA

☒ Valor sociocultural i etnològic	Infraestructura referent en el context sociocultural i etnològic de Sabadell per les seves característiques representatives, especialment en la tradició i record de les activitats preindustrials desenvolupades al seu entorn, al rodal de la ciutat.
☒ Valor natural/ambiental/paisatgístic	Infraestructura interessant per la contribució en la preservació de la seva imatge original en un paisatge que ha sofert transformacions i canvis en el seu entorn al llarg dels anys, especialment en època contemporània.

ÀMBITS DE PROTECCIÓ

Element/s Sèquia Monar amb els seus elements associats i complementaris (bagants, rescloses,

REGULACIÓ DE LES INTERVENCIIONS

Tipus d'intervenció Manteniment i/o Reparació; Consolidació; Reforma; Millora; Remodelació o Rehabilitació (eliminació parts contràries al bé patrimonial) sense alterar els valors tipològics del bé; Restauració; Reconstrucció

CRITERIS D'INTERVENCIÓ

Conservar amb mètodes propis de la restauració adequada en les parts afectades.

Els elements que componen la infraestructura podran adequar-se al seu ús a cada moment, respectant sempre els seus valors patrimonials. Aquestes actuacions es faran de la manera més respectuosa i compatible amb els seus valors patrimonials.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Informació històrica No podem entendre la sèquia Monar ni com un sistema estable i inamovible, ni com un sistema únic i lineal al llarg del riu. Per una part, des de les primeres referències documentals del S.X, s'ha produït diverses transformacions en el seu recorregut i cotes de captació de l'aigua (caput rego), per altra part les seves característiques físiques han canviat de forma radical passant a l'ús del ciment armat.

L'última gran modificació correspon al 1963 amb l'eliminació de certs trams de la sèquia, i la construcció de rescloses de captació de nova factura.

L'ús continuat de la sèquia al llarg dels anys ha provocat un estat de conservació precària, tot això malgrat els manteniments constants per part dels propis hortolans com a usuaris. La desaparició del sequier com a figura que custodiava la sèquia i feia possible el seu manteniment va provocar la inutilització de la sèquia.

Per tal de posar-la en funcionament com a sistema fonamental per a la comprensió de les dinàmiques històriques i socials del Ripoll es van fer necessàries una sèrie d'actuacions corresponents en la substitució de tres bagants i la canalització de catorze metres de sèquia.

Bibliografia

BOLÒS, J. i NUET, J. (1998): La sèquia Monar i els molins del riu Ripoll (Sabadell, Vallès Occidental), col.lecció Quaderns de Patrimoni, monografia IV, Ajuntament de Sabadell.

VV.AA. (1999): Documentació dels edificis, les construccions i els elements d'interès històric, arqueològic, arquitectònic, paleontològic, cultural, social, tècnic i industrial a l'àmbit del riu Ripoll a Sabadell (1997-98-99). Parc Fluvial del Ripoll (Sabadell). Parc Cultural. Inventari d'elements d'interès cultural. Vol.I. Ajuntament de Sabadell - Diputació de Barcelona. Element núm.1.

Ajuntament de Sabadell: Patrimoni i història de Sabadell. Oficina de Patrimoni

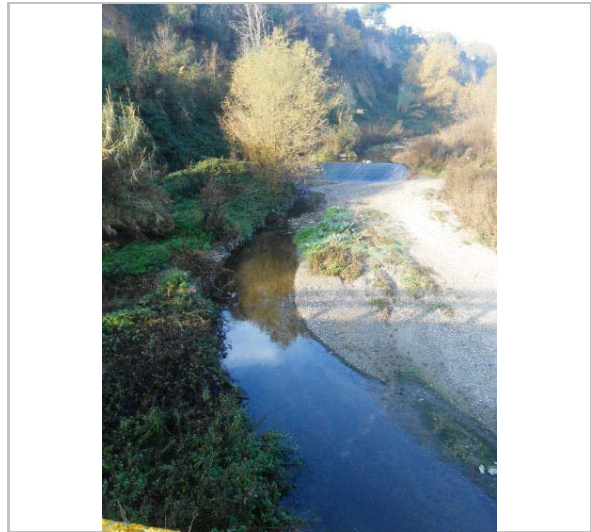
Sèquia Monar

AA.02.EA

ALTRES IMATGES

*Tram de la Sèquia
Equip redactor*

*Tram de la Sèquia
Equip redactor*

*Tram de la Sèquia
Equip redactor*

Bassa de Ca la Paula

AA.03.EA

DADES BÀSIQUES

Adreça/es Camí Torre-romeu, de, 61

Codi INE 187

Coordenades UTM x = 426800 ; y = 4599600

Identificació al plànol Nd1-18

Dades cadastrals

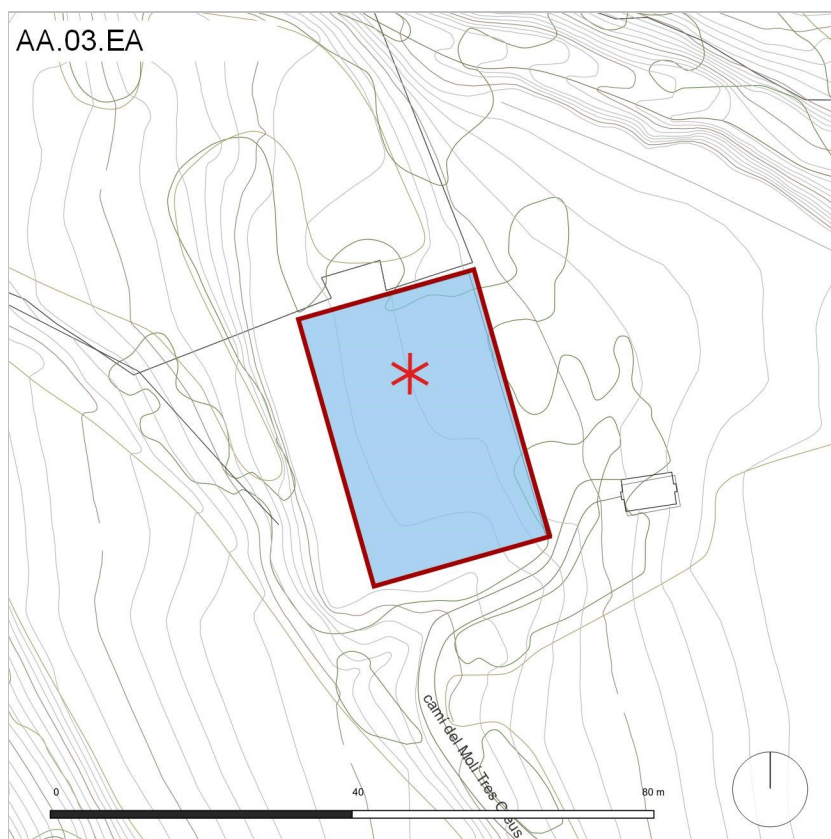
Número

Superfície

Sostre

N. plantes

6699001DF2969H0001OQ

Plànol normatiu

LLEGENDA

- Límit de bé
- Entorn de protecció

Categoria de protecció:

- ⊗ BCIN
- ⊗ BCIL
- ✱ BPU

Nivell de protecció:

- 1. Integral
- 2. Conservació
- 3. Parcial
- 4. Ambiental
- 5. Documental
- Espais lliures protegits

Fotografia del bé

Emplaçament

Bassa de Ca la Paula

AA.03.EA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

Altres Element emergent
Procedeix de l'Inventari del Patrimoni
Industrial de Catalunya (mNACTEC)

CATALOGACIÓ

Tipus de bé Patrimoni arquitectònic
Categoria BPU
Nivell prot. 3. Parcial
Classificació Elements arquitectònics
Altres prot. Parc Fluvial del Ripoll. Inventari
d'Elements d'Interès Cultural (1997-
1998-1999)

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

Tipologia Arquitectura Agrícola (AA)
Subtipologia Construcció tradicional
Estil i Època Arquitectura popular - tradicional; Època contemporània. Segle XIX
Cronologia Primer quart del s. XIX
Autor/promotor Desconegut
Context Element situat a la riba dreta del riu Ripoll, prop de la crta. Camí de Torre Romeu, a l'alçada del revolt de can Quadres.
Elements Dipòsit construït amb parets de pedra i maó i revestit amb calç, d'uns 36m de llarg per 27m d'ample que deuria tenir uns 2m de fondària a la zona de desguàs i un 1,6m aproximadament a la zona menys fonda. És impossible actualment de saber-ne la fondària ja que el que en queda de l'estructura està totalment ple de vegetació.
Ús actual En desús
Ús original/altres Industrial tèxtil auxiliar
Estat conservació Dolent; Es preserva l'estructura perimetral però l'estat d'abandonament comporta l'aparició de diverses lesions i el cobriment parcial de vegetació.
Entorn/Jardí Dificultat d'accés. Element patrimonial no senyalitzat.
Estructura/Interior Es desconeix l'estat dels elements que regulen el funcionament de la bassa, però tot fa entreveure que estan inutilitzables.
Situació de risc Altres riscos; Abandonament de llarg període

RAONS PER A LA CATALOGACIÓ

- ☒ Valor històric Bé referent en el context de la història de Sabadell per la seva representativitat en la lectura d'una època i un moment destacat en l'evolució de l'activitat agrícola i preindustrial, de gran importància al llarg del segle XIX al rodal de Sabadell.
- ☒ Valor arquitectònic/tipològic/artístic Bé d'especial interès arquitectònic, el valor del qual resideix principalment en la seva estructura tipològica característica, el sistema constructiu derivat de l'arquitectura popular i tradicional.
- ☒ Valor sociocultural i etnològic Bé referent en el context sociocultural i etnològic de Sabadell per les seves característiques representatives, especialment en la tradició i record de les activitats agrícoles desenvolupades al rodal de la ciutat, prop del riu Ripoll.
- ☒ Valor natural/ambiental/paisatgístic Tot i el seu estat es tracta d'un bé interessant per la contribució en la preservació i el manteniment del caràcter harmònic i definidor del paisatge de les finques agrícoles del rodal amb els seus masos i dotacions annexes.

ÀMBITS DE PROTECCIÓ

Element/s Estructura original de la bassa:
- Murs de tancament perimetrals preservats
- Altres elements complementaris existents com a comportes o rajoles de coronament en les seves parts existents

REGULACIÓ DE LES INTERVENCIÓNS

Tipus d'intervenció Manteniment i/o Reparació; Consolidació; Reforma, Millora, Remodelació o Rehabilitació (eliminació parts contràries al bé patrimonial) sense alterar els valors tipològics del bé; Restauració; Reconstrucció i Reproducció (parts o elements artístics i/o ornamentals)

Bassa de Ca la Paula

AA.03.EA

necessaris per a la comprensió del bé)

CRITERIS D'INTERVENCIÓ

Restauració tipològica adequada a fi de preservar i revaloritzar totes les parts o elements protegits d'aquest bé.

Estructura/interior No es permet l'enderroc de les estructures referents en els seus valors tipològics.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Informació històrica La història de la bassa va molt lligada a la història de la font de la Cirera i del molí de les Tres Creus. L'any 1722, en Francesc Capalà Vidal comprà a Antoni Casanovas Roig el molí paperer. Aquest molí s'abastava en una part de l'aigua de la font de la Cirera situada a la finca veïna, propietat d'Isidre Folch. L'aigua era conduïda directament al molí a través d'una canalització.

Els Folch podien desviar una quarta part de l'aigua del conducte fins a un safareig gran i un altre de més petit que tenien darrera la casa per regar. Les altres tres quartes parts eren dirigides al molí. Aquest pacte, ja existent abans de la signatura, va quedar registrat documentalment el 1777.

L'any 1791, Francesc Capalà comprà a Isidre Folch les terres del costat del molí amb el trull i el safareig, i tot plegat passà a formar part del Molí de les Tres creus. El trull passaria a ser la casa del blanqueig al costat de la bassa.

La bassa també és coneguda per haver estat el lloc on s'hi va celebrar el primer festival de natació de Sabadell, el dia 22 d'agost de 1915. Aquell esdeveniment va provocar un gran moviment entre els aficionats que un any més tard, van crear el Centre Natació Sabadell. Mentre es construïa la nova piscina en terrenys del vapor Codina, la Bassa de ca la Paula va ser-ne la piscina, utilitzada fins el 1918. En aquell moment, els propietaris eren els Turull.

Després de les riuades del 1962, els Turull van vendre la bassa i el Molí de les Tres creus a Grau SA, que canalitzà l'aigua directament a la seva indústria. Sembla que la bassa ja no s'utilitzava perquè era un perill per a les persones que s'hi acostaven.

El nom de ca la Paula li ve del fet que, en època dels Turull, el guarda que controlava el Molí de les Tres Creus i les seves propietats vivia a la casa que tenia aquest nom i la bassa estava situada en el camí que hi menava.

Bibliografia

VVAA; Parc Fluvial del Ripoll, Sabadell [recurs electrònic]: inventari d'elements d'interès cultural 1, Ajuntament de Sabadell, 2003.

AJUNTAMENT DE SABADELL(1986): L'ordenació del Ripoll a Sabadell. Història urbana i medi ambient.Una lectura històrica de permanències al Ripoll. Estudi de la conca del Ripoll al terme municipal de Sabadell.- Sabadell: Ajuntament de Sabadell.

CLUB NATACIÓ SABADELL (1966): Club Natació Sabadell 50è Aniversari 1916-1966.- Sabadell: Club Natació Sabadell.

FARELL DOMINGO, Joan; MASVIDAL SALAVERT, Agustí: Del terme de Sabadell.

ALSINA GIRALT, Joan; MASVIDAL SALAVERT, Agustí: Els molins del riu Ripoll. Revista de Sabadell. 18 d'agost de 1915.

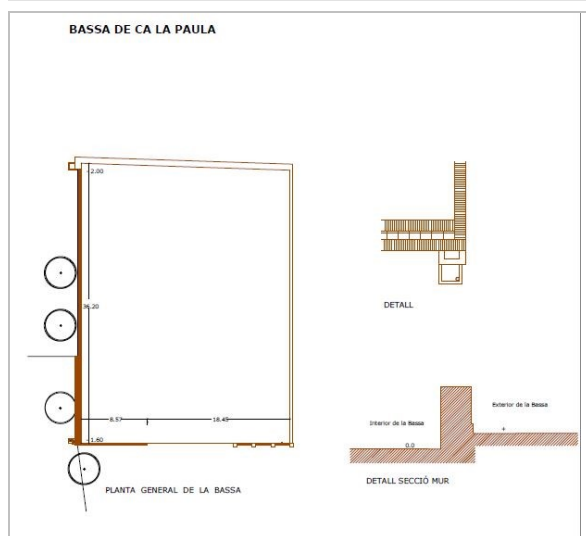
Observacions

Element considerat dins l'Inventari del Patrimoni Industrial de Catalunya (IPIC), encarregat pel Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC). Fitxa elaborada per Maria Carme Carmona i Eugeni Junyent, l'any 2016 i revisada per Genís Ribé (Museu d'Història de Sabadell, MHS) l'any 2017

Bassa de Ca la Paula

AA.03.EA

ALTRES IMATGES

Plànol
MHS-Inventari Ripoll

Festival de natació CNS
1916

Molí de Vent al carrer de Gurrea

AA.04.EA

DADES BÀSIQUES

Adreça/es Carrer Gurrea, de, 103
Carrer Turull, de, 53

Codi INE 187

Coordenades UTM x = 426152 ; y = 4599492

Identificació al plànol Nd1-22

Dades cadastrals

Número

Superfície

Sostre

N. plantes

6397122DF2969H0001QQ

147

145

Plànol normatiu

LLEGENDA

- Límit de bé
- Entorn de protecció

Categoria de protecció:

- BCIN
- BCIL
- BPU

Nivell de protecció:

- 1. Integral
- 2. Conservació
- 3. Parcial
- 4. Ambiental
- 5. Documental
- Espais lliures protegits

Fotografia del bé

Emplaçament

Molí de Vent al carrer de Gurrea

AA.04.EA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

Altres Element emergent

CATALOGACIÓ

Tipus de bé Patrimoni arquitectònic
Categoria BPU
Nivell prot. 2. Conservació
Classificació Elements arquitectònics

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

Tipologia Arquitectura Agrícola (AA)

Subtipologia Molí de Vent

Estil i Època Arquitectura popular - tradicional; Època contemporània. Segle XIX

Cronologia a.1890

Context El molí de vent se situa en plena àrea urbana del centre i eixample de Sabadell en una finca que forma cantonada entre els carrers de Gurrea i de Turull.

Segurament aquesta antiga finca agrícola va ser reparcel·lada a la segona dècada del segle XIX, a partir del nou traçat de l'Eixample de Sabadell. En el darrer quart d'aquest segle es realitza la construcció de l'habitatge -amb front al carrer de Gurrea- i es manté l'estructura del molí de vent per l'extracció de l'aigua del subsol.

Elements

Actualment es troba ocult des de l'exterior i només és visible des del pati interior.

Molí de vent que segueix l'estructura tipològica dels molins de vent del rodal de Sabadell, realitzat amb obra de fàbrica de maó on la part de les aspes no es conserva. Destaca la part final que correspon al coronament de la construcció, realitzada amb un treball de rajola de ceràmica vidriada, formant una zenefa on s'articulen els colors blancs i blaus. Apareix una escala de gat exterior.

A la part baixa, contemporàniament, es disposa un cobert per l'estacionament de vehicles, realitzat amb obra i amb la coberta acabada en teula àrab. Aquesta construcció atraca directament sobre el cos del molí.

Ús actual En desús

Ús original/altres Molí de Vent

Estat conservació Regular; El revestiment de peces ceràmiques del coronament presenta desprendiments de peces ceràmiques que conformaven el motiu del coronament del Molí. Un baixant d'aigües pluvials de les cobertes de l'edificació veïna entrega directament per acumular l'aigua de pluja a l'interior del pou sota el molí.

Entorn/Jardi El pati-jardi presenta una doble utilització, com estacionament de vehicles (sota el cobert descrit anteriorment) i com espai de lleure, amb la disposició d'espècies vegetals.

Estructura/Interior No s'ha pogut accedir a l'interior del molí i, per tant, es desconeix l'estat de conservació de l'interior i de les seves estructures originals que, poden o no haver estat modificades en el temps.

RAONS PER A LA CATALOGACIÓ

☒ Valor històric

Bé referent per la seva representativitat en la lectura d'una època i un moment destacat en l'evolució de l'activitat agrícola i preindustrial, de gran importància al llarg del segle XIX al rodal, ara en l'àmbit urbà de la ciutat.

☒ Valor urbanístic

Contribueix a la lectura de la formació, evolució i transformació de les antigues estructures agràries i com alguna d'aquestes s'integra dins la trama de l'eixample de Sabadell.

☒ Valor arquitectònic/tipològic/artístic

Bé d'especial interès arquitectònic, el valor del qual resideix principalment en la preservació de l'estructura tipològica característica, tot i la desaparició de les aspes, així com el sistema constructiu derivat de l'arquitectura popular i tradicional.

☒ Valor sociocultural i etnològic

Bé referent en el context sociocultural i etnològic per les característiques representatives i la importància que va significar la implantació dels molins de vent a les estructures agràries del rodal i, en aquest cas, la seva integració en l'àmbit urbà.

Molí de Vent al carrer de Gurrea

AA.04.EA

ÀMBITS DE PROTECCIÓ

Element/s Molí de vent

REGULACIÓ DE LES INTERVENCIONS

Tipus d'intervenció Manteniment i/o Reparació; Consolidació; Restauració i/o Rehabilitació sense alterar els valors patrimonials del bé; Reconstrucció i Reproducció (parts o elements artístics i/o ornamentals per a la comprensió del bé)

CRITERIS D'INTERVENCIÓ

Conservar la volumetria, tractament exterior, estructura tipològica original que inclou elements decoratius i ornamentals, estructures que suporten la coberta, característiques formals de la coberta, i configuració interior que emana de l'estructura original.

Representa un element referent d'un període i una activitat determinada que, amb independència del seu estat de conservació i la desaparició de les aspes; així com del context on se situa actualment -plenament urbà- s'ha de mantenir íntegrament, amb respecte per les seves característiques específiques, siguin o no arquitectòniques, així com dels elements o parts que el componen. Altrament, s'han de mantenir les qualitats formals del bé i, per tant, ha de garantir-se la seva conservació amb els mètodes propis de la restauració adequada, especialment la zenefa de peces ceràmiques del coronament.

Façanes/Coberta Les intervencions garantiran una restauració i conservació adequada de l'estructura i la imatge externa del molí de vent, tant en el seu basament com en la part del coronament.

Entorn/Jardí El pati interior on s'inscriu no és edificable, tal i com ho regula el planejament vigent, amb la voluntat que garanteixi el respecte per les qualitats arquitectòniques, ambientals i paisatgístiques del pati-jardí, amb respecte per la seva contemplació sense altres construccions o elements que puguin distorsionar els valors que representa.

Estructura/interior No es permet l'enderroc de cap de les estructures que són referents en els seus valors tipològics i en la didàctica efectiva que il·lustra el funcionament del molí.

Molí de Vent al carrer de Gurrea

AA.04.EA

ALTRES IMATGES

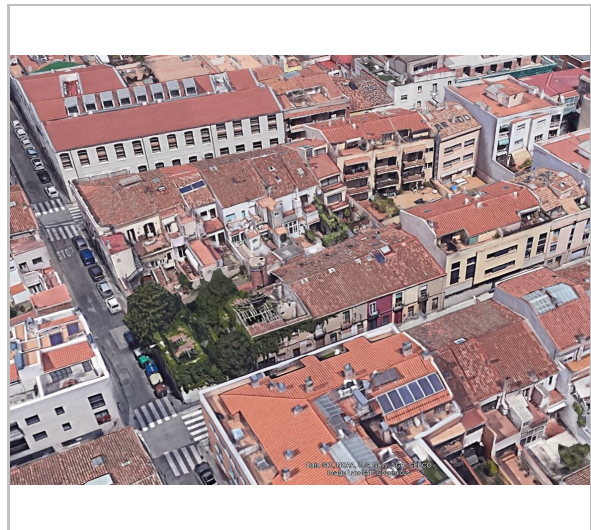
*Cobert inferior molí
Equip redactor*

*Jardí finca
Equip redactor*

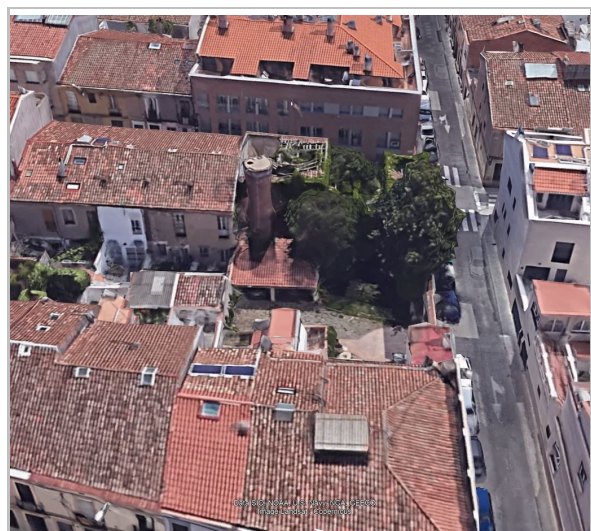
*Panoràmica des de l'oest
Google Earth*

*Panoràmica des del sud
Google Earth*

*Visió des de l'est
Google Earth*

*Visió des del nord
Google Earth*

Barraca - habitatge de Joan Bros

AA.05.EA

DADES BÀSIQUES

Adreça/es Camí Pedralbes, de, s/n
Parc Agrari de Sabadell

Codi INE 187

Coordenades UTM x = 422538 ; y = 4599940

Identificació al plànol Nd1-20

Dades cadastrals

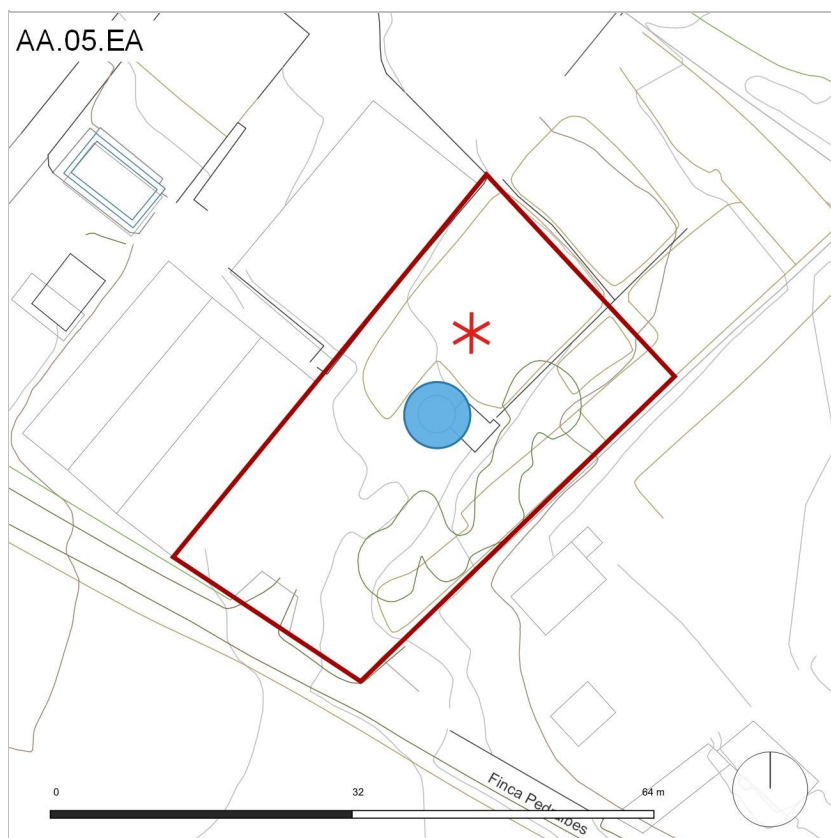
Número

Superfície

Sostre

N. plantes

2800301DG2020A

Plànol normatiu

LLEGENDA

- Límit de bé
- Entorn de protecció

Categoria de protecció:

- BCIN
- BCIL
- BPU

Nivell de protecció:

- 1. Integral
- 2. Conservació
- 3. Parcial
- 4. Ambiental
- 5. Documental
- Espais lliures protegits

Fotografia del bé

Emplaçament

Barraca - habitatge de Joan Bros

AA.05.EA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

Altres Element emergent

CATALOGACIÓ

Tipus de bé Patrimoni arquitectònic
Categoria BPU
Nivell prot. 2. Conservació
Classificació Elements arquitectònics
Altres prot. AEA.07.BARP Serra de Pedralba

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

<i>Tipologia</i>	Arquitectura Agrícola (AA)
<i>Subtipologia</i>	Barraca de pagès - Habitatge d'autoconstrucció
<i>Estil i Època</i>	Arquitectura popular - tradicional; Època contemporània. Segle XIX
<i>Cronologia</i>	1867
<i>Autor/promotor</i>	- / Joan Bros
<i>Context</i>	Bé d'important valor patrimonial -no únicament arquitectònic, sinó en tota la seva dimensió- com a referent únic d'aquest tipus de construcció que s'inspira en les tradicionals barraques de vinya o de pagès (com una tipologia que va ser determinant en les finques agrícoles), però que en realitat fou un senzill habitatge producte de l'autoconstrucció. L'interès històric del bé rau sobretot pel seu context rural i pel fet d'estar ubicat en l'entorn del Parc Agrari, el qual compta amb altres elements d'interès patrimonial propers d'interès com la sinia de Can Gambús.
<i>Elements</i>	Barraca - habitatge: Com si d'una barraca de pagès o de vinya es tractés, en realitat és un habitatge d'autoconstrucció. Aquesta construcció està feta de rajols lligats amb morter de calç i les parets estan revestides interiorment (emblanquinat) i exteriorment (amb lliscat de morter). És de planta circular i la coberta està feta en falsa cúpula (tipus tolos). Té un diàmetre aproximat de 2 metres i escaig i una alçada de 3'5 metres aprox. En el seu interior s'hi conserven les traces de la llar de foc a terra, la xemeneia que estava encastada a la paret nord, un armariet encastat a la paret est i la cuina amb pica a la paret oest; també es conserva un altell fet amb empostissat de fusta al qual s'hi accedia per una escala mòbil, probablement el lloc on hi havia el jaç de dormir. La cúpula té una obertura circular de ventilació. Construccions annexes: La barraca habitatge té una bassa i un pou adossat, actualment amb la boca tapiada, que és del mateix moment constructiu. El pou d'aigua, interiorment, està emblanquinat i exteriorment amb lliscat de morter. A la part sud d'aquest element, i separat uns dos o tres metres, hi ha una altra construcció de planta semicircular i amb una part oberta de cara a l'est, feta amb parament de pedres lligades amb argiles i amb morter de calç, que probablement tenia una funció de corral o aixopluc per a bestiar (hi ha un cademat encastat a la paret sud), tot plegat de petites dimensions, i a la qual li faltaria una coberta desapareguda (probablement feta de fusta i brancatge, a precari). En el terra s'observa alguna bigueta de fusta i runes.
<i>Ús actual</i>	Abandonada
<i>Ús original/altres</i>	Barraca de pagès - habitatge autoconstrucció
<i>Estat conservació</i>	Regular; Presència d'esquerdes i fisures que fan desprendre l'arrebossat i que, fins i tot, han fragmentat la llinda existent sobre la porta d'accés.
<i>Façanes/Coberta</i>	Despreniments de l'arrebossat de morter de calç que es fa especialment evident en la cúpula. Part de l'edificació, en la seva imatge exterior, es presenta coberta per una heura.
<i>Entorn/Jardi</i>	L'entorn està dominat per camps de conreu que conformen el Parc Agrari i és de notable interès.
<i>Estructura/Interior</i>	L'estructura de la coberta presenta un estat correcte. La resta de l'espai interior mostra pèrdues de l'arrebossat i en algunes zones que originàriament estaven revestides de rajola de València aquestes s'han després excepte dues que es mantenen encara. Les peces ceràmiques que conformen el paviment es troben en mal estat i falten algunes

Barraca - habitatge de Joan Bros

AA.05.EA

peces. També s'ha perdut la pica i les lleixes dels armaris encastats.

Situació de risc Altres riscos (Vandalisme)

RAONS PER A LA CATALOGACIÓ

☒ Valor històric	Es tracta d'un conjunt patrimonial d'un interès històric pel seu context rural i pel fet d'estar ubicat en l'entorn del Parc Agrari que compta amb altres elements d'interès patrimonial propers com la sinya de Can Gambús, senyalitzada i rehabilitada.
☒ Valor arqueològic i paleontològic	La barraca-habitatge, el pou i el possible corral són d'interès patrimonial i mereixerien ser objecte d'un estudi arqueològic i patrimonial: aixecament de plànols, anàlisi constructiva, estudi de paraments i prospecció arqueològica del subsòl.
☒ Valor arquitectònic/tipològic/artístic	Una vegada inspeccionada aquesta construcció es fa palès el seu interès patrimonial, històric i arquitectònic, com a element d'arquitectura rural ben peculiar i singular.
☒ Valor sociocultural i etnològic	L'estudi global d'aquests elements, la seva consolidació i rehabilitació i la seva adequació per a visites poden ser un element de valor afegit pel Parc Agrari, en termes didàctics i de transmissió de coneixement històric del rodal.

ÀMBITS DE PROTECCIÓ

Element/s Conjunt format per:
- Barraca
- Pou
- Bassa
- Restes del corral

REGULACIÓ DE LES INTERVENCIIONS

Tipus d'intervenció Manteniment i/o Reparació; Consolidació; Restauració i/o Rehabilitació sense alterar els valors patrimonials del bé; Reconstrucció i Reproducció (parts o elements constitutius de la barraca original per a la comprensió del bé)

CRITERIS D'INTERVENCIÓ

Conservar la volumetria, tractament exterior, estructura tipològica original que inclou elements decoratius i ornamentals, estructures que suporten la coberta, característiques formals de la coberta, i configuració interior que emana de l'estructura original.

L'estudi global dels elements, la seva consolidació i rehabilitació i la seva adequació per a visites poden ser un element de valor afegit pel Parc Agrari, en termes didàctics i de transmissió de coneixement històric del rodal. Cal esmentar que formant part del Parc Agrari ja hi ha en una situació més o menys propera, la sinya de Can Gambús, la qual ja està senyalitzada i rehabilitada, i catalogada (ARR.10.02.EA).

Façanes/Coberta Les intervencions garantiran una restauració i conservació adequada de l'estructura i la imatge externa de la barraca, tant en el seu cos cilíndric com en la coberta en forma de cúpula. En les parts interiors, la porta d'accés original realitzada en fusta i revestida en xapa de ferro, l'embigat de fusta, els armaris, la pica, etc., s'intervindrà amb els criteris propis de la restauració adequada.

Entorn/Jardí Els preservaran la totalitat dels valors ambientals i paisatgístics de l'entorn. Cal tenir en compte que la construcció està situada prop dels terrenys de vinya del Parc Agrari, a la seva part est, dins d'una finca residencial abandonada i ara de propietat municipal.

Estructura/interior No es permet l'enderroc de cap de les estructures que són referents en els seus valors tipològics i en la didàctica efectiva que il·lustra el funcionament original d'aquesta barraca - habitatge.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Informació històrica Habitatge d'autoconstrucció, seguint una matge més semblant a una barraca de vinya o de pagès, datat al 1867 (llinda de la porta d'accés amb inscripció, vegeu reportatge fotogràfic adjunt), que es va fer construir en Joan Bros. Segons informació de Mercè Bros, reneboda, era el germà del seu avi (Jaume Bros Barber). Mercè Bros no té ni recorda més informació sobre aquesta persona, tan sol que el seu avi procedia d'Esparraguera, que es

Barraca - habitatge de Joan Bros

AA.05.EA

va instal·lar primer a Sant Quirze del Vallès i que després es va instal·lar a Sabadell. Probablement el germà del seu avi, Joan Bros Barber, també es va instal·lar a Sabadell, en aquesta finca, en la data esmentada.

Bibliografia

Fonts orals: Mercè Bros.

Visita i inspecció realitzada per Joan Comasòlivas i Genís Ribé, del MHS i Pere Muñoz i Núria Centellas del Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Sabadell.

Observacions

Portal amb llinda de pedra amb inscripció: "Propiedad de Juan Bros. Año 1867"

Barraca - habitatge de Joan Bros

AA.05.EA

ALTRES IMATGES

Costat oest. Pou d'aigua
AHS

Porta d'accés
AHS

Interior. Paret est
AHS

Interior. Paret oest
AHS

Interior. Paret est
AHS

Interior. Paret nord. Traça de la llar de foc
AHS

Barraca - habitatge de Joan Bros

AA.05.EA

Embogat de fusta
AHS

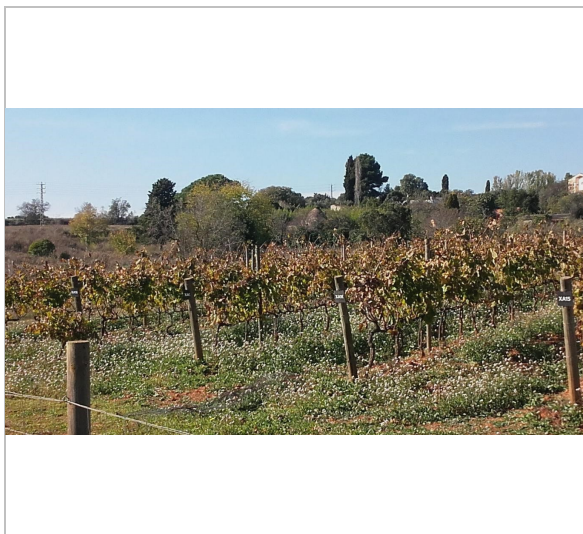
Portal amb llinda de pedra
AHS

Llinda de pedra
AHS

Corral
AHS

Entorn. Camp de vinyes
AHS

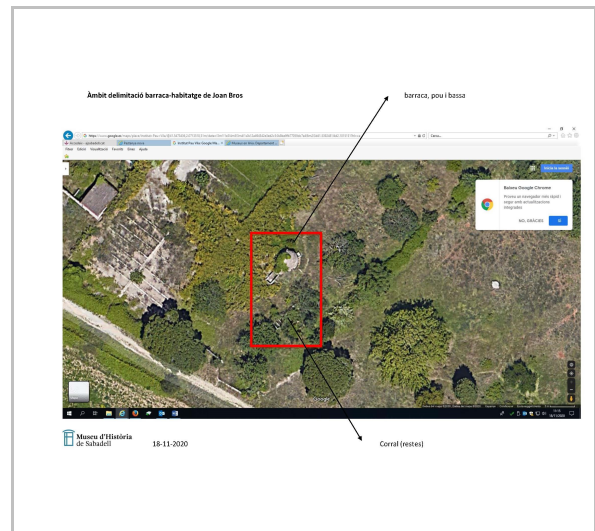
Obertura de l'empostissat de fusta
AHS

Barraca - habitatge de Joan Bros

AA.05.EA

Obertura superior de la coberta
AHS

Ortofoto i elements protegits
MHS

